

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

INFORMAȚII OBIECTIVE ORIZONTALE

- **Parte integrantă a serviciilor operaționalizate la nivelul proiectului –**

Material realizat de: Expert dialog social 1 Marin Florian

POLUATORUL PLĂTEȘTE

Tranziția climatică către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon este una dintre cele mai provocatoare procese existente la nivelul societății deoarece generează modificări semnificative la nivelul modalității în care ne vom trăi viața. Nevoia unei economii cu amprentă neutră de carbon sau neutră din punct de vedere climatic este una care are la bază responsabilitatea față de generațiile viitoare. Consumul accentuat dar și creșterea populației constituie elemente care pun presiune semnificativă pe limitele planetei noastre astfel că întregul model economic și social viitor trebuie să se desfășoare în parametri acestor limite. Identificarea unei soluții conforme cu principiile economiei de piață dar care să fie acceptată de societate în general a constituit o preocupare pentru actorii interesați. Discuțiile despre durabilitatea dezvoltării au trebuit astfel să fie integrate în principiile economiei de piață astfel că s-a agreat ca unele dintre principiile care să contribuie la atingerea țintelor asumate la nivelul protocolului de la Paris, unul dintre cele mai importante protocoale cu incidență asupra mediului înconjurător, este poluatorul plătește.

Principiul poluatorul plătește constituie parte integrantă a conceptului de dezvoltarea durabilă. De altfel, dezvoltarea durabilă este un concept mult mai larg care integrează toate principiile care vizează mediul înconjurător. Dezvoltarea durabilă presupune, așa cum a mai fost menționat, asigurarea unui proces de dezvoltare care este durabil în sensul în care durabilitatea este prevăzută în termeni generaționali astfel că așteptările de strategiile de dezvoltare să vizeze inclusiv nevoile generațiilor viitoare. Mai mult decât atât, dezvoltarea durabilă presupune o îmbinare sinergică a 3 direcții extrem de importante după cum urmează:

- Direcția ecologică, aceasta fiind și cea mai cunoscută în asociere cu dezvoltarea durabilă. Aceasta este cea mai sinergică direcție în ceea ce privește principiul

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

poluatorul plătește în sensul în care vizează asigurarea unui cadru de consum stabil mai exact asigurarea unui nivel al consumului adaptat la nevoile actuale și la cele viitoare. În același timp, asigurarea unui cadru de producție sustenabil dar și produse sustenabile reprezintă un element important pentru protecția mediului înconjurător. Conservarea resurselor naturale dar și asigurarea unui management adecvat care să vizeze atât actualele generații cât și generațiile viitoare reprezintă un obiectiv care trebuie să beneficieze de o abordare recurentă. Utilizarea surselor de energie verzi în procesele de producție dar și reducerea numărului de consumatori vulnerabili de energie sunt elemente cu statut de obiectiv principal în ceea ce privește dezvoltarea durabilă.

- Direcția economică vizează asigurarea unui cadru de progres și dezvoltare economică și socială care nu pune în pericol generațiile viitoare. Provocările viitoare în ceea ce privește durabilitatea economică sunt extrem de mari astfel că procesul de durabilitate economică trebuie să ia în calcul provocări precum eficiența energetică, tranziția climatică sau tranziția digitală într-o manieră în care nimeni nu este exclus din acest proces.
- Direcția socială este relativ mai puțin cunoscută însă extrem de importantă. În linii generale, un proces de dezvoltare din care numai unii beneficiază nu este unul care să fie sustenabil. Gestionarea inegalităților, asigurarea unui loc în societate și în procesele de dezvoltare economică pentru toată lumea, în special pentru persoanele vulnerabile, schimbarea demografică sau sănătatea publică constituie elemente care constituie parte integrantă a direcției sociale și care trebuie abordate în procesele de dezvoltare durabilă.

Principiile care stau la baza dezvoltării durabile sunt relativ diferite de principiile unui proces de dezvoltare clasic acestea vizând o abordare diferită în ceea ce privește caracteristicile dezvoltării pe termen lung, câteva dintre aceste principii sunt menționate mai jos:

- Echitate între factorii de producție, persoane și generații;
- Abordare corectă din punct de vedere moral;
- Abordare pe termen lung la nivelul proceselor strategice de dezvoltare;
- Sinergie și interconectivitate între elementele care sprijină și contribuie la asigurarea dezvoltării;
- Conexiune puternică între economie, dezvoltare și societate;
- Protecția mediului înconjurător astfel încât acesta să contribuie pe termen lung la asigurarea dezvoltării atât pentru actuala generație cât și pentru generațiile viitoare;
- Coeziune socială, egalitate de șanse și respectarea drepturilor fundamentale.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Dezvoltarea durabilă constituie o responsabilitate asumată la nivelul Uniunii Europene aceasta fiind utilizată pentru reglementarea întregului cadru strategic și programatic. Obiectivele stabilite la nivelul procesului de dezvoltare durabilă reglementează viitorul strategiilor de dezvoltare, acestea fiind de maximă importanță pentru orice proces de dezvoltare rurală sau regională. Menționăm mai jos obiectivele respectiv principiile care constituie integrantă la nivelul cadrului strategic de dezvoltare durabilă:

- Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context;
- Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile;
- Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă;
- Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de a lungul vieții pentru toată lumea;
- Realizarea egalității de gen dar și consolidarea și împuternicirea tuturor femeilor și fetelor;
- Asigurarea unui management sustenabil dar și disponibilității apei și sanitației pentru toți;
- Asigurarea accesului la energie într-o manieră sigură, durabilă, modernă și la prețuri accesibile;
- Asigurarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți;
- Încurajarea inovației, asigurarea unui sector industrial durabil dar și construirea unei infrastructuri reziliente;
- Reducerea inegalităților de orice natură, în interiorul aceleiași țări, între regiuni sau de la un stat la altul;
- Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile;
- Asigurarea unui consum durabil, corelat cu nevoile actualei generații și cu cele ale generațiilor viitoare;
- Gestionarea riscurilor și combaterea riscurilor generate de schimbările climatice dar și impactul acestora în viața de zi cu zi;
- Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

- Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate;
- Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile;
- Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Aria de aplicabilitate este una extrem de divers astfel că principiile dezvoltării durabile influențează toate aspectele vieții noastre, inclusiv din punct de vedere economic și social. Este important să înțelegem, să ne adaptăm propria activitate dar și să integrăm aceste principii în dezvoltările viitoare. În linii generale, principiul poluatorul plătește vizează descurajarea poluării prin impunerea unor taxe care să împiedice generarea de poluare. Practic cel care va polua va suporta consecințele prin achitarea unei taxe. Cei care poluează astfel vor evita să facă acest lucru deoarece vor fi mai puțini competitivi și vor ieși de pe piață. Preocuparea generală va fi astfel de a evita apariția de noi taxe prin utilizarea unor tehnologii mai puțin poluante tocmai pentru a se menține pe piață. Principiul poluatorul plătește afectează astfel orice flux de producție, de prestare de serviciu public sau privat în general. Preocuparea pentru a reduce și elimina poluarea este astăzi una generală, întâlnită la nivelul întregii societăți, inclusiv la nivelul angajatorului sau instituției dialogului social.

Preocuparea pentru reducerea poluării a justificat apariția unor noi modele economice, bazate pe 0 deșeuri. Finanțarea și reglementarea unor economii care nu generează deșeuri și care reciclează absolut orice materie primă directă sau indirectă poartă denumirea de economie circulară. Acest concept este larg răspândit la nivelul documentelor strategice și programatice și, în același timp, un concept finanțat prin intermediul fondurilor europene structurale și de investiții. Economia circulară angrenează toți actorii interesați ai dezvoltării devenind baza tuturor strategiilor de dezvoltare locală promovate. Aceasta presupune, în același timp, un proces de producție sustenabil astfel că elemente precum producerea de produse sustenabile, asigurarea unei sinergii sustenabile între procesele de producție care constituie parte integrantă a economiei circulare precum și încurajarea consumatorilor de a utiliza respectiv consuma produse sustenabile constituie elemente abordate la nivelul strategiilor de dezvoltare locală. Pentru a avea succes, economia circulară a impus modificări atât în amonte cât și aval în sensul în care nu numai procesele de producție au trebuit să devină sustenabile ci întreg lanțul de produs astfel că toate entitățile care contribuie direct sau

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

indirect la distribuția sau producția unui produs trebuie să – și desfășoare activitatea într-o manieră conformă cu principiile economiei circulare. Sectorul auto, confecții textile, construcții sau agricol fac în aceste momente eforturi majore pentru a asigura conformitatea climatică respectiv de a asigura lanțuri de produs sustenabile. Problematika economiei circulare implică, pe lângă produse și procese de producție sustenabile, inclusiv tehnologii și forță de muncă capabilă să asigure durabilitatea fluxurilor de producție toate acestea trebuind realizate și integrate la nivelul economiei circulare. Economia circulară trebuie privită ca fiind o oportunitate pentru dezvoltare în sensul în care un astfel de cadru economic generează noi oportunități de afaceri respectiv contribuie la transformarea diferitelor fluxuri de producție într-unele sustenabile.

Atât economia circulară cât și principiul poluatorul plătește, concepte complementare, generează responsabilități inclusiv pentru comunitate în general. Reducerea cantității de deșuri, asigurarea unui cadru de consum sustenabil, asigurarea unui management al deșeurilor care asigură mai degrabă materii prime pentru industria de reciclare sau sortarea colectivă constituie elemente care responsabilizează cetățenii în general. Mai exact, principiul poluatorul plătește se impune inclusiv cetățenilor care dacă, prin reprezentanții lor fizici și instituționali, nu se implică în eliminarea poluării se procedează la aplicarea de taxe care sunt suportate din bugetul public deci tot din taxele cetățenilor. Așadar principiul poluatorul plătește este unul care afectează toate persoanele indiferent de natura sau rolul acestora în societate. Principiul poluatorul plătește este integrat la nivelul legislației din România exemplificând aici Legea privind protecția mediului (Legea nr. 265/2006 de aprobare a OUG nr. 195/2005) și prin Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificări și completări ulterioare, o secțiune a acestei legi fiind dedicată protecției solului și subsolului. Principiul este integrat inclusiv în strategiile de profil cu statut de condiționalități ex-ante aferente perioadei de programare 2014 – 2020. De asemenea, principiul este o cerință la nivelul tuturor proiectelor finanțate din fonduri europene structurale și de investiții în vederea asigurării unei conduite de proiect conformă cu principiul poluatorul plătește dar și a unor rezultate care să contribuie la promovarea unor rezultate care asigură la rândul lor implementarea principiului poluatorul plătește în societate. Principiul, pe lângă tehnologii dedicate și forță de muncă capabilă să înțeleagă și să și desfășoare activitatea la locul de muncă conform principiului poluatorul plătește sunt necesare proceduri tehnice și administrative care să contribuie la reducerea poluării respectiv de o administrare eficientă a resurselor societății.

Relația dintre principiul poluatorul plătește, dialogul social și negocierile colective este una de actualitate și extrem de importantă în contextul în care conversia fluxurilor de producție este un proces care se află în plină desfășurare. Relația anterior amintită trebuie

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

interpretată prin prisma impactului acesteia asupra structurii de cost, sistemului de relații industriale și competitivității în general. Mai exact, un flux de producție care cauzează probleme mediului înconjurător va fi taxat suplimentar iar aceste taxe pot afecta inclusiv veniturile salariaților. De asemenea, pentru a asigura conversia fluxurilor de producție într-unele care sunt neutre din punct de vedere climatic este de natură să genereze nevoi de investiții suplimentare în echipamente, proceduri, competențe sau fluxuri noi de producție. Toate aceste elemente care vizează într-o manieră directă structura de cost a afacerii presupun înainte de toate o distribuție etică a efortului investițional și a poverii acestei conversii astfel încât aceasta să nu fie transferată către salariați. Un rol important în acest cadru este generat îl are taxarea și sistemul fiscal în sensul în care acesta poate influența pozitiv sau negativ dinamica structurii de cost iar în tot acest context entitățile sindicale și cele patronale joacă un rol de maximă importanță.

Principiul poluatorul plătește este astăzi parte a dialogului social și a negocierilor colective, obiectivul acestora fiind acela de a negocia condiții etice în ceea ce privește distribuția sarcini între angajați și angajatori. Abordarea principiului la nivelul negocierilor colective și instituției dialogului social constituie o prioritate în momentul de față în interacțiunea dintre angajatori și angajați în special prin prisma faptului că acest principiu este transversal integrat în sisteme complexe care vizează fluxurile de producție cum ar fi sistemul de tranzacționare a emisiilor de carbon. Importanța principiului pentru contractele colective este una crucială pentru viitorul sistemului de relații industriale acesta trebuind la rândul lui să fie unul verde.

Modalitățile concrete prin care principiul poate fi integrat la nivelul negocierilor de contracte colective sunt considerate a fi următoarele, acestea având un caracter orientativ:

1. Promovarea principiului în rândul salariaților

Este nevoie de o cunoaștere importantă a principiului în vederea înțelegerii importanței și implicațiilor acestuia la nivelul sistemului de relații industriale, structurii de cost aferentă unui produs sau proces sau a competitivității companiei, toate acestea având o consecință directă asupra nivelului veniturilor. Campaniei și activități de formare dedicate acestui deziderat sunt importante a fi realizate în contextul în care conceptul de competitivitate va avea în componenta și variabila de mediu aceasta fiind de natură să restructureze negocierile colective. Atât angajații cât și companiile trebuie să înțeleagă acest principiu și să se adapteze la noile valențe de abordare a competitivității și a dezvoltării durabile. Alocarea de resurse umane și financiare adecvate, realizarea de materiale explicative dedicate precum și organizarea de informări multidisciplinare constituie elemente care asigură o mai bună

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

înțelegere a principiului și respectiv pot fi create capacități de reacție și adaptare față de acesta.

2. Stabilirea de proceduri și metodologii pentru a reduce poluarea la locul de muncă
Reducerea poluării este realizată atât prin investiții în echipamente cât și prin o abordare diferită a producției demers intens dezbătut între partenerii sociali. Asemeni oricărui demers, acesta presupune exercițiu și implicare transversală a salariaților astfel că realizarea unor proceduri, o organizare adecvată a locului de muncă și a producției în baza unor proceduri dedicate sunt de natură să abordeze reducerea poluării. Aceste tipuri de proceduri este de recomandat să fie parte a contractului colectiv de muncă în urma unui proces de agreare cu entitățile sindicale în urma unui proces de negociere colectivă.

3. Stabilirea de ținte graduale pentru a reduce poluarea și a deveni neutru din punct de vedere climatic

Neutralitatea climatică nu se obține peste noapte fiind necesare abordări graduale cu privire la cantitatea de emisii sau de deșeuri generate. De altfel, întreaga politică de mediu și cadru strategic presupun abordări graduale cu privire la nivelul de neutralitate climatică obținut. La nivelul UE 2050 este anul în care se dorește a se obține o neutralitate climatică la nivelul întregii economii europene. Așadar, abordarea situației de mediu este una graduală astfel că se impune transferarea acestei abordări la nivelul locului de muncă implicit la nivelul contractului colectiv de muncă. Structura dar și nivelul acestor ținte este unul extrem de important deoarece implicațiile acestora vizează atât timpul de lucru cât și alte elemente precum necesitatea de investiții, productivitate etc. Demararea dezbaterii cu privire la stabilirea unei arhitecturi de ținte graduale cu privire la reducerea amprentei de carbon și adoptarea acestora la nivelul contractului colectiv de muncă este de natură să asigure o modalitate concretă de integrare a principiului la locul de muncă. Este important de menționat că acest demers presupune o consolidare a competitivității companiei, un acces mai mare la piețele financiar bancare precum și o reducere de costuri pe termen lung.

4. Realizarea de cursuri de formare profesională în domeniul competențelor verzi
În pachetul de elemente necesar dezvoltării de arhitecturi de producție verzi presupune printre altele inclusiv generarea de competențe verzi în sensul în care generarea de competențe este de natură să sprijine o reducere de costuri în conformitate cu prevederile principiului poluatorul plătește. Securizarea de resurse în vederea organizării de activități de formare profesională, organizarea de activități de formare care să integreze întreaga paletă de personal precum și diversitatea nevoii de competență constituie elemente care fac obiectul

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

procesului de negociere colectivă după este menționat inclusiv în legislația în vigoare făcând referire la prevederile care vizează cursurile de formare profesională. Dezvoltarea de competențe verzi constituie un proces care asigură înainte de toate supraviețuirea economică a companiei și contribuie în același timp la creșterea nivelului de competență pentru forța de muncă și salariați dată fiind transversalitatea principiului poluatorul plătește.

5. Stabilirea unui capitol la nivelul contractului colectiv de muncă care vizează în mod direct principiul poluatorul plătește

O altă modalitate de integrare a principiului în negocierile colective vizează integrarea acestuia într-o manieră directă vizează dezvoltarea unui capitol distinct în cadrul contractului colectiv de muncă care integrează și centralizează toate elementele specifice în cadrul respectivului capitol.

6. Promovarea economiei circulare la locul de muncă implicit în cadrul companiei

Subvenționarea economiei circulare a devenit importantă în această perioadă acesta reprezentând o direcție strategică care este din ce în ce mai uzitată la nivel european. Consolidarea sinergiei tehnice, procedurale și de producție de la locul de muncă cu cele ale economiei circulare este de natură să contribuie inclusiv la respectarea principiului poluatorul plătește. Integrarea principiului poluatorul plătește în mixul de ingrediente necesar economiei circulare precum și asigurarea unui cadru predictibil de abordare a acestuia reprezintă elemente care pot și trebuie abordate la nivelul economiei circulare toate acestea fiind necesare a fi adoptate după negocieri colective și cu aprobarea entităților sindicale.

PROTECȚIA BIODIVERSITĂȚII

Biodiversitatea în ansamblul constituie un avantaj competitiv pentru anumite regiuni referindu-ne aici în special la regiunile rurale, unde putem identifica regiuni care și – au construit întreaga structură economică în jurul biodiversității. Biodiversitatea este și trebuie percepută ca fiind o sursă de creștere economică și de generare de valoare adăugată pentru oameni și comunități. Exploatarea și administrarea biodiversității trebuie realizată într-o manieră în care sunt îmbinate sinergic nevoile actualei generații cu nevoile generațiilor

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

viitoare. Industriile dar și proiectele antreprenoriale se bazează pe specii și ecosisteme în procesul de producție acestea constituind factori critici pentru orice proiect antreprenorial. Importanța derivă din faptul că orice proiect antreprenorial de succes ia în calcul și vizează nevoile oamenilor. În linii generale, oamenii au nevoie de natură, viața are nevoie de natură astfel că protejarea concomitent cu punerea în valoare a oportunităților oferite de natură și biodiversitate constituie un demers logic și cu sens. Discuțiile cu privire la biodiversitate derivă din faptul că există un pericol real în ceea ce privește viitorul biodiversității. Dispariția unor întregi ecosisteme sau creșterea numărului de specii pe cale de dispariție constituie semnale de alarmă pentru viitorul biodiversității. Implicațiile protecției biodiversității generează un impact amplu la diverselor sectoare economice

Presiunea pe biocombustibil din ce în ce mai mare trebuie să țină cont de limitele de biodiversitate referindu-ne aici la speciile de plante utilizate pentru producția de biocombustibil. Unul dintre elemente la care facem referire vizează nevoia de rotație a culturilor sau schemele de tip set-asside (utilizarea parțială a terenului pentru a se putea recupera în urma culturilor de plante din care se produce biocombustibil, de exemplu rapița). O raționalizare a producției plantelor în limitele terenului disponibil afectează într-o manieră directă producția de biocombustibil astfel că sectorul energetic și afacerile adiacente.

Sectorul agricol este unul dintre cele mai influențate de situația biodiversității. Implicațiile asupra agricultură vizează înainte de toate modalitatea în care este utilizat pământul. Protecția biodiversității implică utilizarea parțială a terenului pentru a putea lăsa spațiu pentru biodiversitate. Agriculturii și industriile conexe se vad astfel forțați să nu beneficieze de întreg terenul pe care îl au deoarece se impune asigurarea unui nivel adecvat al biodiversității. Un alt element legat de sinergia dintre biodiversitate și sectorul agricol vizează modalitatea în care este abordat procesul de producție agricol. Abordarea vizează anumite obligații care vizează perioada de recoltare sau tratamentul producției agricole. Un exemplu concret ar fi o recoltare mai târzie la nivelul procesului agricol pentru a permite anumitor specii să se hrănească. De asemenea, pot fi generate multe exemple inclusiv la nivelul silviculturii în sensul în care exploatarea durabilă a pădurii presupune înainte de toate protecția biodiversității. Abordarea ecologică a procesului agricol presupune utilizarea unor tehnici de producție și materii prime care nu pun în pericol biodiversitatea. Reducerea pe cât posibil a substanțelor chimice în procesul agricol este de natură de a nu pune în pericol pe termen scurt sau lung biodiversitatea. Cu toate acestea, astfel de tehnici de producție aduce atingere producției agricole în sensul în care aceasta scade iar nivelul veniturilor respectiv performanțele afacerilor din agricultură scade de asemenea. Așadar, sectorul agricol este puternic influențat de nevoia de protecție a biodiversității.

Sectorul turistic depinde semnificativ de situația biodiversității deoarece practic aceasta generează valoare adăugată pentru sectorul turistic astfel că biodiversitatea este parte integrantă la nivelul afacerilor din sectorul turistic. Cu toate acestea, un sector turistic de masă care implică un număr mare de turiști poate afecta negativ biodiversitatea astfel că inclusiv

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

sectorul turistic trebuie raționalizat în concordanță cu limitele unui anumit teritoriu. Sectorul turistic este extrem de sensibil la limitele și administrarea biodiversității acest deziderat trebuind abordat în procesele de dezvoltare economică viitoare. De exemplu, sectorul agroturistic implică utilizarea animalelor sau plantelor în marketingul respectiv vânzarea pachetelor turistice. Afectarea biodiversității contribuie la reducerea potențialului afacerii sau chiar imposibilitatea de a continua afacerea.

Discuțiile cu privire la biodiversitate sunt în momentul de față extrem de intense în sensul în care acestea constituie parte integrantă a strategiei pentru dezvoltare durabilă. În acest sens, întregul mediu antreprenorial și de dezvoltare presupune conformarea la principiile specifice protecției mediului înconjurător. De la finanțare sustenabilă până la asigurarea unei economii neutre din punct de vedere al emisiilor de CO2 reprezintă elemente care se regăsesc în orice strategie de dezvoltare urbană sau rurală. Contribuția la protecția mediului înconjurător trebuie să fie a tuturor indiferent că facem referire la afaceri sau la simpli cetățeni. În acest sens, se anticipează că structura de taxe și impozite va ilustra această responsabilitate în sensul în care aceasta va descuraja orice activitate antreprenorială sau de natură care poluează sau contribuie la afectarea negativă a mediului înconjurător. Strategiile și investițiile care vizează conformarea climatică trebuie să fie menținute pe termen lung astfel că orice afacere sprijinită prin intermediul fondurilor europene și nu numai trebuie să ia în calcul toate aceste aspecte și să contribuie la menținerea și chiar îmbunătățirea situației biodiversității în special și a mediul înconjurător în special.

Îmbunătățirea cunoștințelor, a educației și a competențelor reprezintă un alt demers important pentru asigurarea protecției biodiversității. forța de muncă dar și cetățenii în general trebuie să fie actualizați cu noul model economic respectiv cu faptul că protecția biodiversității reprezintă un element generator de bunăstare care trebuie să contribuie atât la bunăstarea actualelor generații cât și a generațiilor viitoare. Flora, fauna reprezintă elemente care constituie parte integrantă a biodiversității astfel că exploatarea și administrarea rațională a acestora constituie elemente imperativ necesare pentru viitorul comunității. Actualizarea cunoștințelor se poate realiza prin intermediul activităților de formare profesională pentru persoanele care au finalizat studiile dar și prin includerea în sistemul educațional de materii și activități dedicate în mod direct protejării biodiversității. Includerea de astfel de activități încă din sistemul educațional primar constituie un demers care poate sprijini pe viitor o conduită la nivel de societate și mediul de afaceri care vizează protejarea mediului înconjurător și a biodiversității.

Economia viitorului este despre armonia cu mediul înconjurător astfel că integrarea principiilor specifice protecției biodiversității poate fi realizat prin intermediul următoarelor măsuri concrete (lista are un caracter exhaustiv):

- Abordarea biodiversității în contractele colective de muncă

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Biodiversitatea nu era un subiect care să facă obiectul negocierilor colective deoarece nu vizează în mod direct elemente care țin de drepturile salariaților. Cu toate acestea, în ultimii ani se observă o redefinire a conceptului competitivitatea acestuia fiindu-i atribuită o nouă valență respectiv aceea de sustenabilitate astfel că astăzi companiile trebuie să integreze un concept de competitivitate sustenabilă. Cerințele conceptului de competitivitate sustenabilă este de natură să asigure o bază de negociere colectivă deoarece această abordare intră direct în sfera de negociere a contractelor colective de muncă și a dialogului social, protecția biodiversității constituind parte integrantă a conceptului de competitivitate sustenabilă. Așadar înțelegerea elementelor care țin de protecția biodiversității de către salariați este imperativ necesară deoarece aceasta poate afecta structura și mărimea producției și odată cu aceasta relațiile de muncă și drepturile salariaților. La nivelul unui loc de muncă se impune abordarea explicită a principiului protecției biodiversității concomitent cu desfășurarea de activități de tip formare profesională, campanii de informare în vederea consolidării nivelului de înțelegere aferent acestui principiu.

- Alocarea de resurse financiare pentru protecția biodiversității

Protecția biodiversității presupune un efort continuu și susținut, efort care susține alocarea de resurse financiare dedicate. Protecția biodiversității poate fi realizată prin acceptarea unor proceduri care sunt conforme cu principiile specifice protecției biodiversității dar care nu asigură neapărat cea mai înaltă eficiență sau productivitate. Afacerea înregistrează astfel pierderi cu bună știință astfel că această situație constituie o formă de alocare de resurse financiare indirecte. De asemenea, o altă modalitate de alocare de resurse financiare vizează efectiv finanțarea unor proceduri sau achiziția de echipamente care contribuie la protejarea mediului înconjurător, această modalitate fiind și cea mai comună modalitate de finanțare a protecției biodiversității. O altă abordare de finanțare indirectă presupune alocarea de resurse umane sau alte tipuri de resurse dedicate în mod exclusiv asigurării protecției biodiversității. Afacerile alături de angajații lor au capacitatea de a se implica în acest deziderat fiind de altfel inclusiv o nevoie morală la nivel nivelului societății pentru astfel de demersuri.

- Reciclarea și reducerea nivelului de deșeurilor

Protecția biodiversității se poate realiza inclusiv prin reciclarea unui număr cât mai mare de deșeuri sau chiar eliminarea deșeurilor derivate din procesele de producție sau prestare de servicii. Reciclarea presupune o conduită procedurală adaptată și implică toate categoriile de resurse – umane, financiare, echipamente, etc. În mod evident, nu toate companiile au capacitatea sau expertiza de a recicla astfel că pot fi realizate contracte cu entități specializate în aceste tipuri de demersuri. Reducerea deșeurilor respectiv reciclarea constituie elemente direct legate de biodiversitate în sensul în care un număr mare de deșeuri contribuie într-o manieră directă la afectarea biodiversității. Așadar, la locul de muncă atât companiile cât și

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

salariații se pot asigura că vor contribui la reducerea cantității de deșeurii sau, în situația în care se produc deșeurii la reciclarea acestora.

- Managementul deșeurilor

O altă măsură concretă care poate fi realizată se referă la managementul deșeurilor în sensul în care acestea pot fi administrate într-o manieră în care contribuie la eficientizarea și facilitarea procesului de reciclare. Un exemplu în acest sens vizează colectarea selectivă a deșeurilor, demers pe care orice entitate publică sau privată îl poate realiza.

- Utilizarea de materiale și produse reciclabile

Reciclarea produselor constituie un proces prin care se procedează la generarea de valoare adăugată din deșeurii respectiv la realizarea într-un final a unor produse care vor trebui să aibă o piață de desfacere. Achiziționarea de produse reciclabile așa cum se numesc aceste tipuri de produse constituie un demers care contribuie la protejarea biodiversității deoarece încurajează procesul de reciclare respectiv asigură o piață pentru producătorii de produse reciclabile.

- Reducerea și raționalizarea consumului

Noul model de dezvoltare economică presupune echilibru și raționalitate la nivelul tuturor elementelor care constituie parte integrantă. În mod evident, nu numai producția trebuie să fie în acord cu mediul dar și consumul. Preferința consumatorilor pentru produse sustenabile sau prietenoase cu mediul înconjurător este un demers care va influența în mod direct mediul de afaceri și implicit mediul înconjurător. Lipsa pieței forțează practic antreprenorii să se adapteze la noile cerințe ale consumatorilor. Consumul rațional, bine ancorat în nevoile imediate este de natură să descurajeze surplusul de ofertă respectiv de raționalizare a producției în sine. În acest sens, reducerea consumului de orice natură protejează biodiversitatea. Prin reducerea consumului se pot înțelege o varietate de demersuri concrete respectiv o raționalizare a utilizării electricității, a apei, etc sunt măsuri concrete care pot fi realizate la nivelul societății atât de către persoanele fizice cât și de cele juridice.

- Promovarea nevoii de protecție a biodiversității

Desfășurarea de activități și campanii de promovare către publicul larg în vederea necesității protecției biodiversității reprezintă tip de activitate care poate fi realizată de actorii interesați ai dezvoltării sustenabile. Alocarea de resurse dar și planificarea periodică a unor astfel de campanii stă atât în puterea autorităților și instituțiilor publice locale cât și în cea a mediului privat.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

- Susținerea refacerii ecosistemelor

Biodiversitatea, în măsura în care nu este semnificativ afectată, are capacitatea de a se regenera. Acest proces poate fi ajutat prin implicarea actorilor interesați prin desfășurarea de activități punctuale de refacere a biodiversității. Un exemplu concret în acest sens este reîmpădurirea sau dezvoltarea de infrastructuri pentru refacerea anumitor specii pe cale de dispariție.

Biodiversitatea reprezintă astăzi unui dintre cei mai importanți factori care trebuie luați în considerare atunci când sunt gândite strategiile de dezvoltare locală. O mai mare eficiență în protecția biodiversității este generată de efortul comun al tuturor actorilor interesați ai dezvoltării respectiv mediul public, mediul de afaceri dar și cetățeni în general.

UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR

Utilizarea eficientă a resurselor constituie un deziderat transversal atât la nivelul serviciilor publice, la nivel de gospodărie cât și la nivelul mediului de afaceri. Utilizarea adecvată a resurselor, într-o manieră în care este evitat excesul și irosirea resurselor este de natură să asigure competitivitatea respectivului flux de producție sau de prestare de serviciu public sau privat. De altfel, la nivelul mediului de afaceri, asigurarea unui înalt nivel de eficiență în ceea ce privește utilizarea resurselor constituie o premisă imperativ necesară supraviețuirii pe piață astfel că orice companie trebuie să se asigure în acest sens. Cu toate acestea, principiul orizontal nu vizează numai utilizarea eficienței resurselor la nivelul unui flux de producție specific ci acesta vizează mai degrabă un ansamblu de demersuri și proceduri care contribuie la acest deziderat.

Definiția pe scurt a principiului utilizării eficiente a resurselor vizează două caracteristici de bază, după cum urmează: 1. Raționalitatea – vizează adaptarea consumului de resurse la nevoia de producție, evitarea cumpărării de materie primă în exces pentru a nu risca pierderi cu deteriorarea acestora sau pierderi din fluctuații de preț precum și transferarea abordării raționale la nivelul furnizorilor și clienților sau actorilor interesați cu care respectiva entitate interacționează. 2. Reducerea costurilor în sensul în care orice proces de raționalizare sau eficiență se transpune în mod imediat în costuri astfel că o reducere a consumului generează economii mai mari respectiv competitivitatea fluxului de producție sau de servicii vizat de acest proces.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Utilizarea eficientă a resurselor nu vizează exclusiv entitățile private ci este o responsabilitate a întregii societăți. Un exemplu concret în acest sens se referă la risipa alimentară, o situație destul de des întâlnită în România. Achiziția în exces de produse alimentare poate genera pierderi în sensul în care aceste tipuri de produse sunt repede perisabile. De asemenea, utilizarea eficientă a acestora constituie un demers care protejează mediul înconjurător deoarece agricultura este unul dintre cele mai poluante sectoare economice. Utilizarea eficientă a resurselor constituie astfel un principiu care depășește sfera logicii economice devenind astfel un principiu care se îmbină sinergic cu celelalte principii orizontale asigurând un pachet care contribuie în mod direct și nemijlocit la asigurarea unui proces de dezvoltare durabil.

Evident aceste exemple pot fi extrapolate la nivelul de resurse consumate în cadrul unui ciclu de producție. Protecția mediului înconjurător presupune oferirea de timp pentru ecosisteme să se regenereze iar tot acest proces presupune o reducere a consumului de resurse și materii prime deoarece una dintre principalele probleme ale producției de astăzi este că nu mai există îndeajuns de multă materie primă care să susțină o producție corelată cu dinamica consumului de astăzi.

Un element important cu privire la utilizarea eficientă a resurselor este că în anumite situații acesta poate dăuna afacerilor respectiv poate afecta creșterea și dezvoltarea acestora. O utilizare eficientă a resurselor de către consumatori presupune un consum mai redus respectiv o cerere mai mică pentru anumite produse. O cerere mai mică atrage imediat o producție redusă, locuri de muncă mai puține și așa mai departe. Acest principiu este despre echilibrul procesului de dezvoltare, despre nevoia unor creșteri durabile care să includă toți actorii interesați ai dezvoltării. De altfel, o astfel de abordare deși poate afecta dinamica creșterii unei afaceri poate reprezenta o oportunitate de afaceri pentru anumite categorii de clienți respectiv pentru acea nișă de clienți care este sensibilă la situația mediului înconjurător. Această nișă este din ce în ce mai mare astfel că această abordare beneficiază de trecere în creștere în rândul consumatorilor constituind astăzi o reală oportunitate de afaceri și în același timp o sursă de dezvoltare.

Măsuri concrete care pot fi luate în calcul în vederea eficientizării consumului de resurse sunt considerate a fi, cu titlu de exemplu, următoarele:

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

- Utilizarea opțiunii stand by atunci când nu sunt utilizate, în cazul echipamentelor utilizate la nivelul unei entități, majoritatea echipamentelor beneficiind astăzi de o asemenea opțiune;
- Utilizarea hârtiei față verso atunci când se procedează la tipărirea anumitor documente;
- Evitarea pe cât posibil a tipării documentelor și utilizarea mijloacelor electronice;
- Evitarea transportului și eficientizarea fluxurilor de distribuție în cazul producției;
- Utilizarea de produse sustenabile în procesul producție sau la nivelul prestării serviciilor;
- Utilizarea instrumentelor informatice și de tehnologie a informației în vederea eficientizării planificării și organizării generale a activității.

Exemplele menționate mai sus sunt doar câteva din multitudinea de modalități prin care se poate proceda la eficientizarea utilizării resurselor lista putând fi completată cu exemple specifice unui anumit domeniu de activitate sau tip de serviciu. Utilizarea principiului presupune un sistem managerial care să integreze transversal eficiența resurselor, sistem care integrează atât managerii cât și salariații dintr-o entitate. Mai mult decât atât utilizarea eficientă a resurselor este astăzi un principiu integrat la nivel de lanț de producție sau distribuție astfel că acesta vizează inclusiv entitățile din amonte cât și cele din aval în cazul mediului de afaceri.

Relația dintre principiul utilizării eficiente a resurselor și negocierile colective este una clară deoarece orice proces de producție presupune o productivitate și competitivitate ridicată în vederea supraviețuirii pe piață. Practic întreg procesul de negociere colectivă abordează acest principiu într – o manieră transversală. Un aspect distinctiv cu privire la utilizarea eficientă a resurselor implică un nivel de angajament din partea angajaților acesta fiind motivat pe de o parte de competitivitatea companiei, posibilitatea creșterii veniturilor pe fondul economiilor realizate precum și protecția mediului înconjurător. Acest demers trebuie cultivat, susținut și asumat de către entitățile sindicale implicit de salariați al nivelul tuturor etapelor procesului de producție. Realizarea de campanii dedicate, stabilirea de scheme de bonificație pentru salariații care contribuie la implementarea principiului, solicitarea adoptării principiului inclusiv de furnizorii afacerii reprezintă elemente concrete care pot fi abordate la nivelul unui sistem de producție și care poate face obiectul negocierilor colective respectiv pot fi integrate la nivelul unui contract colectiv de muncă după agreearea de către partenerii sociali.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

REZISTENȚA LA DEZASTRE

Rezistența la dezastre a devenit un demers imperativ necesare pentru orice societate sau comunitate. Problematiza rezilienței în caz de dezastre a crescut semnificativ în intensitate odată cu fenomenele climatice. Acestea au generat situații greu de gestionat la nivelul comunităților astfel că se impune construcția unui cadru de implicare coerent și eficient în vederea gestionării unor situații greu de gestionat așa cum sunt dezastrele. De cele mai multe ori amplitudinea unui dezastru este semnificativă și greu de gestionat pentru o comunitate astfel că rezistența la aceste fenomene constituie un demers care implică toți actorii interesați ai dezvoltării. Mediul de afaceri, instituțiile publice dar și cetățenii în special au responsabilitatea de a gestiona situațiile în caz de dezastre naturale în primul rând motivat de faptul că acestea generează pagube semnificative.

Așa cum a fost deja menționat, expunerea față de problemele de mediu și față de dezastrele de mediu generate schimbările climatice este inegală în sensul în care anumite regiuni resimt mult mai acut impactul dezastrelor naturale în comparație cu altele. Unul dintre cele mai relevante exemple se referă zonele urbane în comparație cu zonele rurale. În mod evident, zonele urbane, pe fondul existenței unui sistem de canalizare dar și infrastructură adecvată pot gestiona mai ușor anumite situații. Infrastructura deficitară de la nivelul mediului rural dar și lipsa serviciilor publice fac mult mai greu de gestionat situații precum dezastre naturale, acestea având un caracter din ce în ce mai des în ultimii ani.

Importanța construcției unei reziliențe la dezastre la nivelul comunității este una cu multe valențe însă una dintre cele mai importante este cea economică. Dezastrele afectează viețile omenești în sensul în care oamenii pot muri în acestea însă generează și pierderi economice majore. Pierderile economice pot afecta creșterea economică sau chiar stabilitatea economică la nivelul unei regiuni astfel că societățile trebuie să fie pregătite să facă față unor astfel de situații. Situația este una mult mai greu de gestionat atunci când costurile generate de dezastre sunt concentrate la nivel local astfel că de cel mai multe ori respectiva regiune nu poate suporta singură asemenea costuri.

Dezastrele pot fi provocate de o serie de factori din ce în ce mai diverși. Revărsări ale râurilor, viituri rapide și inundații constituie câteva dintre cele mai comune tipuri de dezastre întâlnite în mediul rural. La acestea se adaugă inclusiv incendiile, acestea fiind de ce în ce mai prezentă pe fondul creșterii temperaturilor. De asemenea, cu un caracter mai rar însă la fel de importante sunt cutremurele acestea având capacitatea să genereze un impact major la nivelul unei comunități. Costurile economice pot fi parțial sau în totalitate suportate de instrumente financiare specifice așa cum sunt asigurările. Asigurările în caz de dezastru reprezintă un instrument uzual, Comisia Europeană sprijinind semnificativ acest tip de demers în ultimii ani astfel că preocuparea pentru a beneficia de asigurări cât mai largi constituie un

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

element imperativ necesar pentru a gestiona riscul în caz de dezastru. Asigurările au un caracter universal astfel că acestea vizează atât persoanele fizice cât și persoanele juridice. De asemenea, riscurile acoperite de asiguratori sunt extrem de diverse astfel că asigurările constituie un instrument concret care poate fi utilizat pentru construirea unui sistem de reziliență la dezastre.

Pe lângă asigurări, rezistența la dezastre presupune un sistem de management organizat spre acest deziderat astfel că o serie de alte demersuri și acțiuni concrete pot fi realizate în acest sens, acestea fiind prezentate mai jos:

- Măsurători climatice și cercetări meteorologice – datele rezultate în urma măsurărilor sunt extrem de importante pentru construcția rezilienței. Aceste date pot fi utilizate inclusiv de entități private rolul și utilitatea datelor meteorologice fiind publicul larg, acestea nefiind destinate în mod exclusiv mediului public. Instituțiile publice locale, grupurile de acțiune locală în parteneriat cu mediul privat pot constitui hărți de risc și dezvolta infrastructuri de interpretare a acestor date.
- Dezvoltarea de proiecte care vizează în mod direct construirea unui sistem de reacție pentru gestionarea efectelor generate de diverse dezastre. Există în acest moment o serie semnificativă de oportunități de finanțare nerambursabile care vizează acest domeniu. Demersul este unul imperativ necesar deoarece resursele financiare solicitate sunt considerabile astfel că la nivelul comunităților rurale nu putem identifica astfel de resurse.
- Dezvoltarea de planuri și scenarii cu privire la diverse riscuri care pot fi generate de dezastre. Sunt comune planurile de reacții la incendii la nivelul unei clădiri astfel că astfel de planuri pot fi realizate pentru o serie largă de scenarii. Dezvoltarea acestor planuri pot contribui la o mai eficientă gestiune a situațiilor de criză precum și la minimizarea pe cât posibil a pierderilor generate de dezastre. Aceste planuri trebuie să fie realizate în parteneriat cu mediul privat respectiv cu integrarea tuturor actorilor care pot fi afectați de dezastre și care pot suferi pierderi în acest sens. De asemenea, planurile dezvoltate trebuie actualizate permanent în strânsă concordanță cu dinamica dezvoltării și cu caracteristicile tipului de dezastru care face obiectul planului.
- Realizarea de repetiții periodice cu privire la gestionarea riscurilor asociate dezastrelor. Dezvoltarea unor planuri de reacție care implică resurse aferente nu garantează în mod necesar o reacție eficientă. Planurile trebuie implementate respectiv trebuie actualizate și optimizate dacă este cazul tocmai pentru a face față unor situații neprevăzute așa cum sunt dezastrele.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

- Dezvoltarea de campanii de conștientizare în vederea diseminării de informații care vizează tipurile de dezastre, riscurile generate de acestea precum și modalități de reacție la dezastre. Acestea trebuie să implice întreaga paletă de actori interesați de la nivelul unui angajator.

Rezistența la dezastre nu reprezintă în mod tradițional o preocupare la nivelul negocierilor colective deoarece a constituit apanajul instituțiilor publice și al statului. Cu toate acestea, schimbările climatice au generat o situație în care dezastrele au devenit mai dese astfel că necesitatea unei construcții adecvate de reacție constituie astăzi responsabilitatea tuturor actorilor interesați. Rezistența la dezastre trebuie interpretată din mai multe perspective care vizează dialogul social și negocierilor colective, respectiv:

1. Păstrarea capacității de producție deoarece aceasta este afectată în eventualitatea unor dezastre. Un exemplu concret în acest sens este situația generată de COVID 19, aceasta afectând semnificativ capacitatea de producție alături de mobilitatea persoanelor și produselor. Impactul social generat de COVID 19 a legitimat nevoia de a construit o capacitate de rezistență care să protejeze atât interesul salariaților cât și pe cel al companiei. Acest demers este unul cu aplicabilitate directă la nivelul capacității de producție astfel că este imperativ necesară abordarea acestui subiect prin stabilirea unor măsuri concrete la nivelul contractului colectiv inclusiv prin asumarea de responsabilități din partea sindicatelor și companiei;

2. Asumarea de investiții în vederea construcției rezistenței la dezastre – este un demers care ar trebui să beneficieze de un demers transversal la nivelul unei capacități de producție astfel că aceste discuții ar trebuie să fie transversal regăsite în interacțiunile dintre angajați și angajatori, contractul colectiv de muncă fiind instrumentul care poate asigura această integrare sinergică. De cele mai multe ori nivelul acestor investiții este unul semnificativ astfel că se impune realizarea unui program de investiții care vizează acest deziderat ori acest demers trebuie asumat atât de sindicat cât și de patronat la nivelul contractului colectiv de muncă. Implicațiile generate de tranziția verde sunt de natură să amputeze în anumite situații bunăstarea salariaților sau condițiile de muncă. Creșterea capacității de rezistență la dezastre trebuie realizată și asumată în parteneriat și să beneficieze de un caracter predictibil, etic și în același timp adaptat normelor și valențelor sociale inclusiv cele conforme cu prevederile culturii organizaționale.

3. Asigurarea unei distribuții corecte a pagubelor generate de dezastre – în situația în care anumite dezastre generează costuri la nivelul unui angajator sau capacități de producție se impune abordarea pierderilor generate de această situație într-o manieră în care acestea nu sunt distribuite exclusiv către o anumită parte respectiv salariaților. Costurile generate de dezastre au un caracter din ce în ce mai probabil astfel că la nivelul contractului colectiv de muncă trebuie negociate elemente de protecția socială în cazuri de situații excepționale acest demers reprezentând un demers concret de integrare a principiului la nivelul negocierilor

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

colective. Deși acestea au un caracter probabil, impactul lor este unul semnificativ astfel că integrarea în cadrul contractului colectiv de muncă a unui capitol dedicat în acest sens trebuie să reprezintă o preocupare recurentă în interacțiunile dintre angajați și angajatori.

4. Conectarea salariaților la noile capacități de rezistență construite – orice demers care presupune construcția unei capacități de rezistență la dezastre dar și administrarea acesteia presupune o implicare a salariaților cu statut de partener în administrarea respectivei capacități. Interacțiunea dintre angajați și angajatori în această direcție, realizarea de campanii dedicate și investiții în exerciții specifice constituie elemente concrete de integrare a principiului la nivelul unui loc de muncă toate acestea putând fi integrate în cadrul unui contract colectiv de muncă. Așa cum a fost deja menționat mai sus, preocuparea pentru aceste demersuri trebuie să fie unele recurente.

IMUNIZAREA LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

Atenuarea și adaptarea la schimbările climatice este unul dintre principiile de bază cu privire la dezvoltarea durabilă. Schimbările climatice constituie o realitate care trebuie să fie gestionată într-o manieră în care nimeni nu este lăsat în urmă și în care există un control asupra costurilor eficienței modalității în care se răspunde față de schimbările climatice.

Atenuarea și adaptarea la schimbările climatice vizează pregătirea comunităților și a cetățenilor pentru a face administra și a face față impactului generat de schimbările climatice iar pentru a face față și a atenua impactul schimbărilor climatice dezvoltării locale. În acest sens, se impune atașarea conceptului de reziliență la nivelul proceselor de dezvoltare locală, concept care vizează inclusiv gestionarea situațiilor care pot avea caracter extrem cu privire la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Problematika schimbărilor climatice nu mai reprezintă astăzi o supoziție sau ceva care fără o aplicabilitate concretă, schimbările climatice reprezintă astăzi o realitate concretă și imediată. Schimbările climatice se regăsesc astăzi în toate piețele și structurile de producție acestea având o aplicabilitate transversală. Aplicabilitatea la care facem referire vizează adaptarea la acestea într-o manieră în care activitatea de producție dar și modalitatea în care ne desfășurăm activitatea nu suferă modificări semnificative. În ciuda unei prezențe din ce în ce mai importante în viața noastră schimbările climatice au nevoie de un efort suplimentar în a fi înțelese de către actorii societății și nu în ultimul rând de a fi sprijinite de societate în general astfel încât procesul de imunizare să fie unul real.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

În termeni generali imunizarea la schimbările climatice poate fi abordată prin prisma a două elemente respectiv capacitatea de menține producția în condiții climatice volatile precum și asigurarea unei activități neutre din punct de vedere climatic. Este importantă combinarea celor două elemente ambele fiind de natură să asigure o imunizare coerentă a schimbărilor climatice. Impactul direct asupra producției vizează în mod imediat accesul la materii prime, unul dintre exemplele cele mai la îndemână se referă la apă aceasta fiind puternic afectată de schimbările climatice pe fondul fenomenului de încălzire globală. De asemenea, multe aspecte ale schimbărilor climatice sunt asociate cu anumite niveluri de incertitudine precum cauze, efecte, prognoză și altele asemenea, evoluția climei este indubitabilă și necesită acțiuni urgente.

Adaptarea la schimbările climatice constituie una dintre cele mai mari provocări din ultimii 50 de ani. Provocarea derivă din faptul că acestea afectează toate caracteristicile societății de la mediul de afaceri până la modul în care ne trăim viața. Schimbările climatice au fundamentat conceptul de noua economie acesta vizând asigurarea unui cadru de dezvoltare care valorizează atât nevoile actualei generații cât și cele ale generațiilor viitoare. Impactul schimbărilor climatice este resimțit diferit de la o regiune la alta dar și de la un sector economic la altul. Fiind conștientă de nevoia atenuării riscului generat de schimbările climatice, Comisia Europeană și a propus prin intermediul unui cadru amplu de strategii și demersuri să devină reziliență din punct de vedere climatic până în anul 2050. Una dintre condițiile atingerii acestui obiectiv vizează realizarea unei economii neutre din punct de vedere climatic respectiv o economie care nu afectează mediul înconjurător. Abordarea strategică a Comisiei Europene vizează transformarea acestui risc în oportunitate prin asumarea rolului de lider mondial în această privință. Această abordare derivă din faptul că schimbările climatice nu reprezintă o problemă statală sau o problemă care poate fi izolată la nivelul unui anumit teritoriu. Răspunsul la schimbările climatice este dat de cooperarea internațională, nicidecum într-o manieră solitară de un singur stat. Uniunea Europeană își propune astfel să facă adaptarea Europei, implicit și a României, mai inteligentă, rapidă, sistemică inclusiv printr-o intensificare a eforturilor internaționale în acest sens. Una dintre problemele generate de schimbările climatice vizează faptul că în acest moment nu se cunosc foarte multe date despre schimbările climatice și nici amplitudinea riscului generat de acestea. Eforturile Uniunii Europene vizează astfel inclusiv identificarea caracteristicilor riscurilor generate de schimbările climatice respectiv modalități concrete de gestionarea a acestor riscuri. Rațiunea acestui demers este legată de faptul că pierderile economice generate de schimbările climatice sunt foarte mari. Temperaturi extreme, vreme severă, inundațiile sunt

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

câteva dintre expresiile schimbările climatice generând pierderi semnificative în mai multe sectoare economice.

Discuțiile despre schimbările climatice nu au un caracter de noutate însă problema a crescut în intensitate pe fondul acutizării acestor schimbări. Unul dintre documentele importante cu privire la schimbările climatice și mediul înconjurător este Protocolul de la Kyoto. Acesta a fost negociat în 1997 și a vizat 160 de țări. Protocolul viza reducerea emisiilor poluante cu 8% în perioada 2008-2012 în comparație cu cele din 1990. Ulterior acestuia a fost negociat și semnat Acordul de la Paris. Acesta a vizat reducerea internă netă a emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030 în comparație cu nivelul din 1990. Abordarea liderilor Uniunii Europene cu privire la Acordul de la Paris viza stimularea și creșterea economică durabilă, crearea de locuri de muncă, generarea de beneficii pe planul sănătății și al mediului pentru cetățeni dar și o asigurarea unei contribuții clare la competitivitatea pe termen lung a economiei Uniunii Europene la nivel mondial prin promovarea inovării în tehnologiile verzi. Așadar, Uniunea Europeană dorește asigurarea unei sinergii clare între provocările generate de schimbările climatice și creșterea economică respectiv bunăstarea propriilor cetățeni. În mod evident, un astfel de demers presupune, înainte de toate un proces de adaptare atât a cetățenilor cât și a mediului de afaceri și a societății în general deoarece o economie neutră din punct de vedere climatic presupune înainte de toate o economie care pune pe primul loc echilibrul și nu profitul. O astfel de economie este una care asigură producții mai reduse dar și posibilitatea recuperării investițiilor pe termen mai lung.

Principiile adiționale care vizează imunizarea la schimbările climatice pot fi considerate următoarele:

1. Principiul acțiunilor preventive, acesta vizând că prevenția este mai puțin costisitoare și mai ușor de gestionat în viitor. Procesele de imunizare a schimbărilor climatice trebuie să integreze acest principiu, într-o manieră directă. Deși acest principiu este unul rațional prevenția este adesea generatoare de costuri astfel că rezistența față de acest principiu poate fi semnificativă în anumite situații.
2. Principiul precauției, principiul fiind o consecință a dezbaterilor pe marginea impactului generat de deteriorarea mediului înconjurător. O perioadă semnificativă schimbările climatice au fost puternic contestate în sensul în care acestea au fost considerate mai degrabă o limitare generatoare de costuri. Principiul vine astfel să pună sănătatea umană sau nevoia protecției mediului înconjurător pe primul loc chiar și atunci când nu există dovezi științifice clare.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

3. Principiul protecției mediului înconjurător, acesta vizând ca orice măsură sau instrument legislativ trebuie să pună pe prim plan protecția mediului înconjurător cu toate valențele care derivă din acest demers.
4. Principiul rectificării poluării la sursă, acesta vizând asigurarea unei abordări care presupune înlăturarea cauzei pentru a evita efectul.
5. Principiul integrării prevede ca toate politicile și măsurile care urmează să fie realizate trebuie să asigure integrarea problematicii schimbărilor climatice.
6. Principiul proximității vizează transferul problematicii schimbărilor climatice la nivel local deoarece mare parte din legislația europeană este implementată la nivelul comunităților locale. Nu în ultimul rând, chestiuni importante pentru problematica mediului înconjurător au o legătură directă cu comunitățile locale, un exemplu concret în acest sens fiind managementul deșeurilor.
7. Principiul poluatorul plătește este unul dintre cele mai importante principii din arhitectura de principii specifice politicii de mediu. În linii foarte generale acesta vizează ca responsabilul pentru poluare să suporte consecințele astfel acesta devine mai preocupat să nu polueze. Într-un cadru industrial principiul vizează că entitățile care poluează să plătească suplimentar astfel că ele vor deveni mai preocupate de tehnologii mai puțin poluante pentru a reduce costurile.
8. Principiul etic, acesta vizând faptul că obiectivele și interesul oamenilor nu reprezintă mod imperativ necesar singura valoare. De exemplu, ecosistemele naturale nu trebuie neapărat să genereze o valoare imediată pentru om
9. Principiul bunăstării acesta vizând faptul că un mediu sănătos generează în mod automat un cadru pentru bunăstarea pe termen lung a oamenilor implicit și sănătatea acestora.
10. Principiul economic, acesta vizând un echilibru între interesele economice și cele de altă natură, raționalitatea fiind trăsătura de bază a viitorului model economic, raționalitatea inclusiv în relația cu mediul înconjurător.

Discuțiile cu privire la schimbările climatice trebuie abordate în strânsă corelare cu inegalitățile și cu nivelul de sărăcie. Abordarea vizează, înainte de toate faptul că riscul schimbărilor climatice contribuie la creșterea și acutizarea inegalităților dintre regiuni. Afirmatia vizează inclusiv inegalitățile dintre urban și rural astfel că schimbările climatice pot contribui într-o manieră directă la depopularea mediului rural și la consolidarea sărăciei în mediul rural. Un exemplu concret în acest sens sunt persoanele ocupate în agricultura de subsistență în sensul în care acestea vor fi în mod direct afectate de creșterea temperaturilor astfel că producția agricolă va scădea existând riscul ca acestea să nu mai fie capabile să

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

trăiască din ceea ce cultivă în propriile gospodării. Mai multe persoane se vor regăsi în situații de sărăcie și vor avea dificultăți în a-și asigura un nivel al veniturilor decent. Într-un context marcat de sărăcie și inegalitate este extrem de dificil să generezi dezvoltare astfel că atât inegalitatea cât și sărăcia constituie elemente cu caracter de risc care derivă din schimbările climatice. Un alt efect generat de schimbările climatice vizează sănătatea populației. Creșterea temperaturilor a generat noi mutații pentru anumiți viruși care pot ataca atât plantele cât și animalele și oamenii. Un exemplu concret este COVID 19, un virus care a fost puțin abordat între trecut dar care a ridicat provocări semnificative la nivelul populației. COVID 19 nu este un virus generat de schimbările climatice însă este un exemplu unui impact global similar cu cel care poate fi generat de schimbările climatice.

Impactul schimbărilor climatice este unul multilateral acesta fiind imposibil de anticipat în aceste momente însă asigură o expunere semnificativă pe valorile sindicale și implicit poate constitui parte integrantă a dialogului social și negocierilor colective. Tocmai pentru a face față viitoarelor provocări și riscuri care pot apărea pe fondul schimbărilor climatice actorii interesați ai dezvoltării trebuie să se implice prin demersuri concrete în vederea pregătirii rezilienței și adaptării societății la aceste provocări. Suntem astăzi într-o perioadă de tranziție, aceasta fiind numită de documentele strategice ca fiind o tranziție climatică. În orice perioadă de tranziție, pentru ca aceasta să fie realizată în parametri corecți trebuie să fie avute în vedere persoanele vulnerabile în primul rând deoarece acestor persoane le va fi foarte greu să se adapteze la noile realități. Impactul negativ din punct de vedere social trebuie să fie luat în calcul la nivelul strategiilor de dezvoltare locală avute în vedere deoarece acestea sunt imperativ necesare consolidării de noi proiecte antreprenoriale care să contribuie la generarea de valoare adăugată la nivel local. De asemenea, accesul la capital și la tehnologii de producție prietenoase cu mediul reprezintă de asemenea elemente importante pentru consolidarea unei economii care să țină cont de provocările legate de mediul înconjurător.

Modalitatea de influențare a schimbărilor climatice este una profundă la nivelul relațiilor de muncă această nișă de elemente fiind legitime pentru interacțiunea dintre sindicate și patronate. Un exemplu concret în acest sens cu privire la impactul schimbărilor climatice este norma de muncă în condiții de căldură importante. În această situații trebuie asigurate provizii de apă pentru salariați, programul de lucru trebuie redus iar toate acestea pun presiune pe productivitatea afacerii și implicit pe veniturile salariaților mai târziu. Așadar, imunizarea la schimbările climatice este imperativ necesară a fi realizat în cadrul negocierilor de contracte colective și instituției dialogului social demers care trebuie să ia în calcul inclusiv

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

protejarea interesului salariaților concomitent cu asigurarea unor măsuri concrete de protecție socială în cazuri excepționale.

Imunizarea la schimbările climatice este un proces care trebuie asumat de către toți actorii interesați inclusiv de către angajați și entitățile sindicale iar acest lucru nu poate fi realizat decât în interiorul dialogului social. Expunerea valorilor sindicale pe efectele schimbărilor climatice constituie elemente de legitimitate pentru dialogul social și negocierile colective. Principalele modalități de integrare a principiului în cadrul instituției dialogului social și a negocierilor colective sunt următoarele, cu titlu de exemplu:

1. Asumarea unor programe graduale de investiții, generare de competențe respectiv a unui plan care să contribuie în mod direct la imunizarea la schimbările climatice;
2. Alocarea de resurse dedicate compensării pierderilor generate de imperativitățile procesului de imunizare la schimbările climatice;
3. Stabilire unui plan de acțiuni concrete pentru angajați în vederea generării de competențe verzi la locul de muncă;
4. Utilizarea principiilor specifice protecției mediului înconjurător în relația cu furnizorii sau chiar cu clienții afacerii;
5. Dezvoltarea de structuri de monitorizare și testare interne sau externe care să vizeze progresul și implementarea acțiunilor care vizează imunizarea la schimbările climatice;
6. Organizarea de sesiuni de bune practici și alocarea de resurse pentru implementarea de noi proceduri flexibile în vederea continuării producției în condiții climatice atipice;
7. Asigurarea unor proceduri de achiziții care nu țin cont în mod exclusiv de criteriile de eficiență însă acestea vizează inclusiv elemente care țin de condiții de producție astfel încât acestea să poată fi utilizate în condiții de volatilitate climatică;
8. Stabilirea la nivelul contractului colectiv de muncă de prevederi sau chiar a unui capitol care vizează imunizarea la schimbările climatice.

Proiect cofinanțat de Uniunea Europeană